

ที่ สธ ๐๙๐๒.๐๒/ว ๙๓๖

ถึง สำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม/สถาบัน/สำนักงาน ในสังกัดกรมอนามัย

กองการเจ้าหน้าที่ขอส่งสำเนาประกาศกรมอนามัย ลงวันที่ ๓๗ ธันวาคม ๒๕๖๕ เรื่อง การคัดเลือกข้าราชการเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ สายงานวิชาการสาธารณสุข ราย นางสาวปจริยาภัทร นาควารี ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๘๑๖ กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักทันตสาธารณสุข ทั้งนี้สามารถดูรายละเอียดของประกาศดังกล่าวได้ที่ <https://person.anamai.moph.go.th/th>

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ จะเป็นพระคุณ

กองการเจ้าหน้าที่

โทร.๐ ๒๕๙๐ ๔๐๘๗

(สำเนา)

ประกาศกรมอนามัย

เรื่อง การคัดเลือกข้าราชการเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ
(สายงานวิชาการสาธารณสุข)

ด้วยกรมอนามัยได้คัดเลือกข้าราชการเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ สายงานวิชาการสาธารณสุข ราย นางสาวปจรรย์ภัทร นาควารี
ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๘๑๖ กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักทันตสาธารณสุข
ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๑๔ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ และหนังสือกรมอนามัย
ที่ สธ ๐๔๐๒.๐๒/ว ๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๕ พร้อมด้วยชื่อผลงาน คำโครงการ และสัดส่วนของผลงาน
ตามรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

หากมีผู้ต้องการทักท้วง ให้ทักท้วงภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศ ถ้าพบว่าข้อเท็จจริงมีมูล
ให้คณะกรรมการประเมินบุคคลรายงานอธิบดีกรมอนามัย เพื่อดำเนินการตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๗.๓ /ว ๕
ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๒ แต่ถ้าตรวจสอบแล้ว มีหลักฐานว่าข้อทักท้วงนั้นเป็นการกลั่นแกล้งหรือไม่สุจริต
ให้รายงานอธิบดีกรมอนามัยดำเนินการสอบสวนผู้ทักท้วงนั้น เพื่อหาข้อเท็จจริงและดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(ลงชื่อ) อรรถพล แก้วสัมฤทธิ์

(นายอรรถพล แก้วสัมฤทธิ์)

รองอธิบดีกรมอนามัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมอนามัย

สำเนาถูกต้อง

ชาญกิตติ

(นายชาญกิตติ โกคาร์ตกุล)

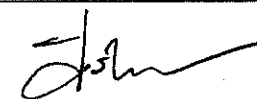
นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ

กรมอนามัย

๙ ธันวาคม ๒๕๖๕

รายละเอียดการคัดเลือกข้าราชการเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ (สายงานวิชาการสาธารณสุข)
 แบบทำายประกาศกรมอนามัย ลงวันที่ ๓๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ลำดับ ที่	ชื่อ/ตำแหน่ง/ส่วนราชการ	ประเมินเพื่อแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่ง	ชื่อผลงาน	สัดส่วนของ ผลงาน	ข้อเสนอฯ เรื่อง	หมายเหตุ
๑	นางสาวปาริยาภัทร นาควารี ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข ระดับปฏิบัติการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๘๑๖ กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย	ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข ระดับชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๘๑๖ กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย	รูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย ด้านสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้นโยบาย ๔D ตามมาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ระยะเวลาที่ดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๔ - กรกฎาคม ๒๕๖๕ ผู้ร่วมจัดทำผลงาน นางสาวนพวรรณ โพชนุกูล นายณัฐพงศ์ กันทะวงศ์ นางสาวพรชนัดต์ บุญคง	๘๕% ๕% ๕% ๕%	การพัฒนาแบบแผนการเฝ้าระวัง โรคฟันผุในเด็กปฐมวัย	
หมายเหตุ กรมอนามัยอนุมัติการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง ตำแหน่งเลขที่ ๑๘๑๖ เป็นระดับชำนาญการ ตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒ ตามหนังสือกองการเจ้าหน้าที่ ส่วนที่ ๓๒๐๒.๐๓/๕๔๕๔ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๒						

ชาญวิทย์

จ.ปทุมธานี

๓. การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก (Health Literacy)

๓.๑ พัฒนาสื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ สำหรับใช้ใน digital platform

- ตรวจสอบและปรับปรุงสื่อให้ถูกต้อง เหมาะสม
- พัฒนาช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูล
- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสื่อ และพัฒนาช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูล ใน Application ฟินดี

๓.๒ พัฒนาชุดการเรียนรู้สุขภาพช่องปากรูปแบบ Home Based Digital Learning สำหรับเด็กปฐมวัย (เกม FUNLAND)

- ออกแบบรูปแบบเกมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่ไม่ขัดต่อพัฒนาการ
- ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่เกมต่อสาธารณะ ในระบบออนไลน์ต่างๆ ทั้ง website

ระบบandroid และระบบ iOS

- กระตุ้นให้เกิดการใช้งานสื่อ และเตรียมประเมินการใช้งาน

๓.๓ พัฒนา e-learning สำหรับบุคลากร ในการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

- ออกแบบสื่อและเนื้อหาวิชาการร่วมกับอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ
- ปรับปรุงแก้ไขสื่อให้เหมาะสม
- เผยแพร่การใช้งาน และเตรียมการสำหรับงานระบบเฝ้าระวังทันตสุขภาพในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้นโยบาย ๔D ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ (เป็นระยะเวลาที่ดำเนินการจัดทำผลงาน ภายในระยะเวลา ๕ ปี)

ตุลาคม ๒๕๖๔ – กรกฎาคม ๒๕๖๕

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ การพัฒนา ผลักดันนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพช่องปากและกำกับ ติดตาม ประเมินผล

๓.๑.๑ การบูรณาการนโยบายส่งเสริมสุขภาพช่องปากภายใต้นโยบายการพัฒนาและยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพเด็ก (๔D) ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๓.๑.๒ บูรณาการงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยในแนวทางการดำเนินงานตำบลมหัศจรรย์ ๑,๐๐๐ วัน Plus สู่ ๒,๕๐๐ วัน

๓.๒ การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก

๓.๒.๑ พัฒนาศักยภาพ สร้างการมีส่วนร่วมและถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างกระแสการดูแลทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยแก่ภาคีเครือข่าย

๓.๒.๒ พัฒนาสื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย และพัฒนาช่องทางการเผยแพร่

๓.๓ การพัฒนาระบบส่งเสริม ป้องกัน และการบริการสุขภาพช่องปาก

๓.๓.๑ พัฒนามาตรฐานแนวทางและรูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

๓.๓.๒ พัฒนาระบบเฝ้าระวังพฤติกรรม ปัจจัยเสี่ยงด้าน และสถานการณ์สุขภาพช่องปากในเด็กปฐมวัย

๓.๓.๓ พัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขช่องปาก

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน (Flow Chart) และเป้าหมายของงาน

หลักการและเหตุผล

การวางรากฐานเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจที่ดี ส่งผลให้เด็กมีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในช่วง ๐ - ๖ ปีแรกของพ่อแม่ ผู้ปกครอง มีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม มีการนำบุตรหลานไปฝากเลี้ยงในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ หน่วยงานที่

รับผิดชอบงานด้านเด็กปฐมวัย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็น ๔ กระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กปฐมวัย ได้ร่วมมือจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการดูแลและให้บริการเพื่อเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อการดูแลเด็กปฐมวัย รวมถึงพัฒนาระบบการติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งผลการประเมินตนเองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเข้าร่วมประเมินตนเองจำนวน ๔๕,๕๓๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๗) มีผลลัพธ์ด้านสุขภาพของเด็กปฐมวัยไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกตัวชี้วัด โดยเฉพาะ“ตัวชี้วัดด้านสุขภาพช่องปาก” ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต้น (ระดับ D) มีจำนวน ๑๔,๐๘๗ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๕

จากการประเมินดังกล่าว ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมอนามัย ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำนโยบาย “๔D : (Diet, Development & play, Dental, Disease)” เพื่อร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพเด็ก โดยสนับสนุนให้บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความรู้และทักษะในการดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพด้านสุขภาพด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยบริการสาธารณสุข ในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย

สำนักทันตสาธารณสุข จึงได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพเด็กในประเด็น Dental และพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” เพื่อใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
๒. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

วิธีการศึกษาและระยะเวลาในการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่เกิดจากประสบการณ์การปฏิบัติ (Practical Action Research) โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีตามกระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) เพื่อนำกระบวนการถอดบทเรียนมาใช้ในการสรุปการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนคือ การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการแก้ไขปัญหา (Act) โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก จำนวน ๑๓ แห่ง และทันตบุคลากรจากศูนย์อนามัยที่ ๑ - ๑๒ รวมทั้งสิ้น ๓๘ คน

ขั้นตอนการดำเนินการ

๑. ระยะเตรียมการ

๑.๑ การศึกษาสภาพปัญหาการขับเคลื่อนงานสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร การรวบรวมข้อมูล

๑.๒ สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพช่องปากในการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑.๓ ชี้แจงนโยบายผู้บริหารและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒. ระยะดำเนินการ

๒.๑ ขั้นตอนที่ ๑ การวางแผนพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” (Plan)

๒.๑.๑ ร่างแนวทางการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” โดยการจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒.๑.๒ แผนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ปี พ.ศ.๒๕๖๕

๒.๒ ขั้นตอนที่ ๒ การขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” (Do)

๒.๒.๑ บูรณาการการดำเนินงานนโยบาย ๔D ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อเผยแพร่แนวทางการส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปาก

๒.๒.๒ สร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากระดับเขต จำนวน ๑๓ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผ่านการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากระดับเขต และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มีคุณภาพ

๒.๓ ขั้นตอนที่ ๓ การถอดบทเรียนการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” (Check)

เป็นการประเมินผลตามแผนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ปี พ.ศ.๒๕๖๕ ซึ่งมีรายละเอียดกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑.๑ การจัดกิจกรรม ป.ต.ท. (แปรงฟัน ตรวจฟัน รับประทานอาหารที่มีประโยชน์) ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้นโยบาย ๔D ของกระทรวงสาธารณสุข

๑.๒ การพัฒนาต้นแบบสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปากระดับเขต

๑.๓ แลกเปลี่ยนการดำเนินงานด้านสุขภาพช่องปากผ่าน Line group

๑.๔ การประชุมถอดบทเรียนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ ช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ

๑.๕ การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย (ศูนย์อนามัย รพ.สต. ครอบครัวชุมชน) ในการร่วมพัฒนาสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก จำนวน ๑๓ แห่ง

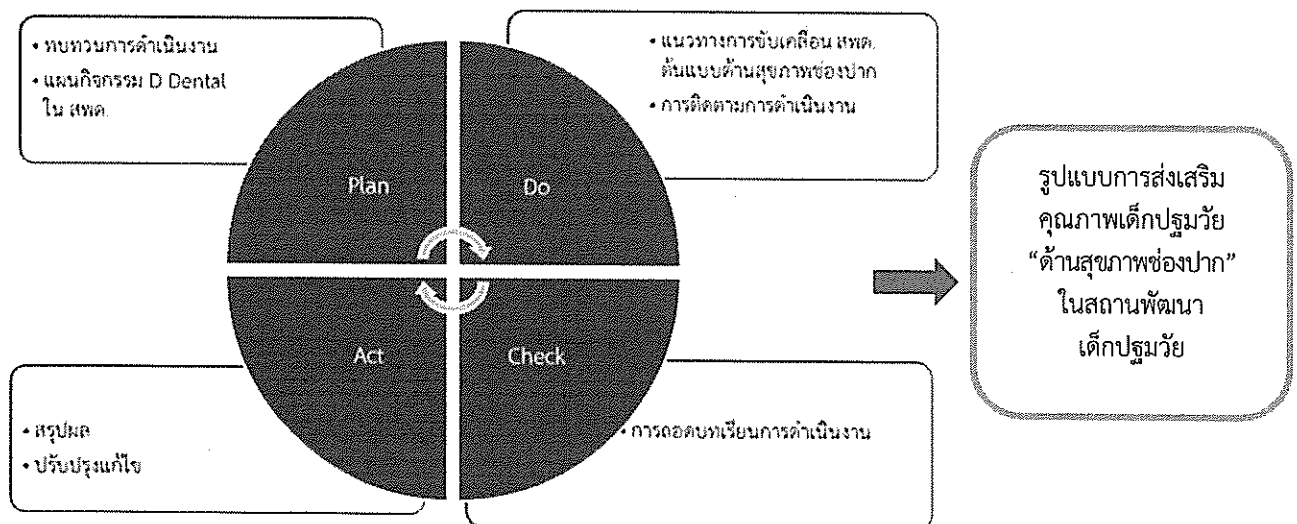
๑.๖ การจัดทำแนวทางการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ “ด้านสุขภาพช่องปาก ภายใต้ มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๒.๔ ขั้นตอนที่ ๔ สรุปผลการดำเนินงานพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” (Act)

ถอดบทเรียนการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” ร่วมกับภาคีเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน ๑๓ แห่ง และศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ และสถาบันพัฒนาสุขภาพะเขตเมือง พร้อมสรุปผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพช่องปากในการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ระยะเวลาในการศึกษา : ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕

กรอบแนวคิดการศึกษา

รูปที่ ๑ : กรอบแนวคิดการพัฒนาแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้นโยบาย ๔D ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการ ดังนี้

๑. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ เอกสารทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย
๒. การถอดบทเรียน (Lesson Learned) โดยกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นทางการผ่านการเข้าร่วมประชุม ถอดบทเรียนหลังการดำเนินการ โดยวิธีการถอดบทเรียน ๓ รูปแบบ ได้แก่
 - ๒.๑.๑ วิธีการถอดบทเรียนด้วยการเรียนรู้จากเพื่อน (Peer Assist)
 - ๒.๑.๒ การถอดบทเรียนแบบเรื่องเล่า (Storytelling)
 - ๒.๑.๓ การถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (After Action Review: AAR)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร (Population) ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ท้นตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุขในศูนย์อนามัย

๒. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา ดังนี้

๒.๑ ครูผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากจำนวน ๑๓ แห่ง ที่เข้าร่วมกิจกรรม

๑. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัด ศูนย์อนามัยที่ ๑ เชียงใหม่
๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลวังเจ้า ต.เชียงทอง อ.วังเจ้า จ.ตาก
๓. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัด ศูนย์อนามัยที่ ๓ นครสวรรค์
๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป้อกแป็ก ต.หนองโน อ.เมือง จ.สระบุรี
๕. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล(บ้านประสาทสิทธิ์) ต.ศรีดอนไผ่ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
๖. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังใหม่ ต.บ้านวังใหม่ อ.วังสมบูรณ์ จ.สระแก้ว
๗. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัด ศูนย์อนามัยที่ ๗ ขอนแก่น
๘. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลศรีสงคราม ต.ศรีสงคราม อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม
๙. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านหลักร้อย ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
๑๐. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลพิบูลย์มั่งสาหาร อ.พิบูลย์มั่งสาหาร จ.อุบลราชธานี
๑๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอุยูนานาตุณอิม จ.ระนอง
๑๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัด ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา
๑๓. สถานอนามัยเด็กกลาง สังกัดสถาบันพัฒนาสุขภาพระเขตเมือง จ.นนทบุรี

๒.๒ ท้นตบุคลากรจากศูนย์อนามัยที่ ๑ – ๑๒ และสถาบันพัฒนาสุขภาพระเขตเมือง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑. สันทนากลุ่มผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ
๒. แบบสอบถามความพึงพอใจการขับเคลื่อนงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ผ่านกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ(Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

๒.๑ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น

๒.๒ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

๒.๓ นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัยสภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการและข้อเสนอแนะ โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการศึกษา

๑. ระยะเตรียมการ

๑.๑ จากการทบทวนสถานการณ์ข้อมูลสภาพบริบทและปัญหาการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก พบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาและอุปสรรค
เด็ก ๓ และ ๕ ปี	การแปรงฟันด้วยตนเองไม่สะอาด ซึ่งเป็นไปตามพัฒนาการของเด็ก จึงจำเป็นต้องให้ผู้ปกครองแปรงฟันซ้ำ
พ่อแม่ ผู้ปกครอง	๑. การให้รับประทานนมรสหวาน/รสเปรี้ยว ๒. ยังใช้ขวดนมในเด็กอายุเกิน ๒ ขวบ ๓. ผู้ปกครองไม่แปรงฟันซ้ำ
หน่วยบริการสาธารณสุข	๑. จำนวนทันตบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑. ขาดการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การจัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม ที่แปรงฟัน/ล้างมือให้เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก ๒. ขาดการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ในการดูแลสุขภาพช่องปากและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ๓. ขาดการตรวจสุขภาพอนามัยของเด็กประจำวัน ความสะอาดของร่างกาย ฟัน และช่องปากเพื่อคัดกรองโรคและการบาดเจ็บ ๔. ขาดการจัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกาย ฟันและช่องปาก สายตา หู ตามกำหนด <u>สิ่งต้องการสนับสนุน</u> ๑. ต้องการสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปากและฟัน และสื่อความรู้ออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ๒. ขาดการสนับสนุนการดำเนินงานภายในสถานพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ

๑.๒ การสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัย

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเป็นรูปธรรม จึงได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อร่วมกันทบทวนปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งร่วมวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย	แนวทางการขับเคลื่อนงาน	แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕
เด็ก ๓ และ ๕ ปี	การส่งเสริมการแปรงฟันคู่กับการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก	การพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก ๑.๑ การจัดกิจกรรม ป.ต.ท. (แปรงฟัน ตรวจฟัน รับประทานอาหารที่มีประโยชน์) ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้นโยบาย ๔D ของกระทรวงสาธารณสุข ๑.๒ การพัฒนาต้นแบบสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปากระดับเขต ๑.๓ แลกเปลี่ยนการดำเนินงานด้านสุขภาพช่องปากผ่าน Line group. ๑.๔ การประชุมถอดบทเรียนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ ช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ๑.๕ การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย (ศูนย์อนามัย รพ.สต. ครอบครัวชุมชน) ในการร่วมพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ๑.๖ จัดทำแนวทางการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ “ด้านสุขภาพช่องปาก ภายใต้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
พ่อแม่ ผู้ปกครอง	การให้ทันตสุขศึกษาในคลินิกสุขภาพเด็กดี	
หน่วยบริการสาธารณสุข	พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ และเพิ่มศักยภาพของ บุคลากรสาธารณสุขด้านอื่น ๆ	
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	- มุ่งเน้น ๓ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมแปรงฟัน การตรวจฟัน และการรับประทานอาหารที่เหมาะสมให้เกิดขึ้นในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย - สร้างกระแสกิจกรรมรณรงค์ “ขยับแปรง ๒ นาที “ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นั้น เป้าหมายหลักคือ เด็กปฐมวัยมีสุขภาพช่องปากดี ปราศจากฟันผุ	

๒. ระยะดำเนินการ

จากการทบทวนสถานการณ์ข้อมูลสภาพบริบทและปัญหา การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและฟัน จึงนำมาสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยได้นำหลักการและขั้นตอนการดำเนินงานตามแนวความคิดของเดมมิง (Deming) วงจรคุณภาพ PDCA ในการพัฒนางานโดยให้ครูผู้ดูแลเด็ก และทันตบุคลากรจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้ตอบสนองความต้องการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ ขั้นตอนที่ ๑ การวางแผนการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” (Plan)

มีการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปาก รวมถึงการจัดทำแนวทางการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ เพื่อให้เกิดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก

๒.๒ ขั้นตอนที่ ๒ การขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” (Do)

บูรณาการการดำเนินงานนโยบาย ๔D ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อเผยแพร่แนวทางการส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปาก และสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากระดับเขต จำนวน ๑๓ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผ่านการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากระดับเขต และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มีคุณภาพ เกิดรูปแบบการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๒.๓ ขั้นตอนที่ ๓ การถอดบทเรียนการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก”

(Check)

จากการดำเนินงานตามแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านสุขภาพช่องปาก พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กใน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ และทันตบุคลากรจากศูนย์อนามัยที่ ๑ - ๑๒ และสถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง ที่เข้าร่วมกิจกรรมการขับเคลื่อนสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้าน สุขภาพช่องปาก มีความพึงพอใจต่อภาพรวมความพึงพอใจการขับเคลื่อนภาพรวมความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนงาน ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๗๑.๑ รองลงมา อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ ๑๕.๘ และระดับมาก ร้อยละ ๑๓.๒

ตารางที่ ๑ แสดงระดับความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก (N=๓๘)

รายละเอียด	ระดับความพึงพอใจ			ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
๑. การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล						
๑.๑ การจัดกิจกรรม ป.ต.ท. (แปรงฟัน ตรวจฟัน รับประทานอาหารที่มีประโยชน์) ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้นโยบาย ๔D ของกระทรวงสาธารณสุข	๒๖ (๖๗.๖)	๖ (๑๖.๒)	๖ (๑๖.๒)	๔.๕๗	๐.๗๖	มากที่สุด
๑.๒ การพัฒนาด้านแบบสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปากระดับเขต	๒๔ (๖๓.๒)	๘ (๒๑.๑)	๖ (๑๕.๘)	๔.๕๑	๐.๗๖	มากที่สุด
๑.๓ แลกเปลี่ยนการดำเนินงานด้านสุขภาพช่องปากผ่าน Line group	๒๔ (๕๗.๙)	๖ (๒๑.๑)	๘ (๒๑.๑)	๔.๔๑	๐.๘๒	มากที่สุด
๑.๔ การประชุมถอดบทเรียนการดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพ ช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ	๒๘ (๗๓.๗)	๕ (๑๓.๒)	๕ (๑๓.๒)	๔.๖๕	๐.๗๒	มากที่สุด
๑.๕ การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย (ศูนย์อนามัย รพ.สต. ครอบครัวชุมชน) ในการร่วมพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก	๒๐ (๕๒.๖)	๑๒ (๓๑.๖)	๖ (๑๕.๘)	๔.๔๑	๐.๗๕	มากที่สุด
๒. แนวทางการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้นแบบ “ด้านสุขภาพช่องปาก ภายใต้มาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ	๒๖ (๖๘.๔)	๗ (๑๘.๔)	๕ (๑๓.๒)	๔.๕๙	๐.๗๒	มากที่สุด
๓. ภาพรวมความพึงพอใจการขับเคลื่อน ภาพรวมความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนงาน ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕	๒๗ (๗๑.๑)	๕ (๑๓.๒)	๖ (๑๕.๘)	๔.๕๙	๐.๗๖	มากที่สุด

๒.๔ ขั้นตอนที่ ๔ สรุปผลการดำเนินงานพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” (Act)

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” จากการถอดบทเรียน พบว่า กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย คือ

๑. การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

- เครือข่ายชุมชน จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก เช่น มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจ การดูแลสุขภาพช่องปาก การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สพด.) การสนับสนุนงบประมาณ กองทุนสุขภาพตำบล การจัดระเบียบร้านค้ารอบสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

- พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเฝ้าระวังการดูแลสุขภาพช่องปาก การตรวจฟันและ นำเด็กเข้ารับบริการตามนัด

หมายเหตุ : *เครือข่ายชุมชน หมายถึง หน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่มีบทบาทในการดูแลประชาชน ให้ได้รับสวัสดิการดูแลอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม

๒. การพัฒนาคุณภาพการดูแลสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

- การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก การจัดอุปกรณ์การดูแลสุขภาพช่องปาก การสร้างเครือข่ายการดูแลเด็ก การจัดทำแผนการสร้างเสริมทันตสุขภาพในเด็กปฐมวัย ร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และ หน่วยบริการสาธารณสุข (กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพ่อแม่และครูผู้ดูแลเด็ก, การมีแหล่งเรียนรู้)

- ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น จัดกิจกรรมเฝ้า ระวังและดูแลสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย ได้แก่ แปรงฟัน / ตรวจฟัน / รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ (ป.ต.ท.)

- ติดตามคุณภาพเด็ก เด็กมีสุขภาพช่องปากที่ดี ไม่มีผื่นผุ

๓. การพัฒนาคุณภาพการดูแลสุขภาพช่องปากของหน่วยบริการสาธารณสุข

- การจัดบริการตามสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน

- การตรวจ การประเมินความเสี่ยง และการจัดบริการตามความจำเป็น

- สนับสนุนการดำเนินงานเชิงรุก ได้แก่ สร้างเครือข่ายบุคลากรทางการแพทย์ และกลุ่มครูผู้ดูแลเด็ก

ในการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปาก

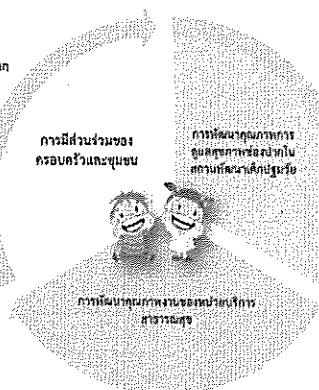
รูปแบบการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก”

การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

- เครือข่ายชุมชน* จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก เช่น มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจ การดูแลสุขภาพช่องปาก การสนับสนุน งบประมาณในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สพด.) การสนับสนุน งบประมาณกองทุนสุขภาพตำบล การจัดระเบียบร้านค้ารอบสถานพัฒนา เด็กปฐมวัย
 - พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเฝ้าระวังการดูแลสุขภาพช่องปาก
 - การตรวจฟันและนำเด็กเข้ารับบริการตามนัด
- หมายเหตุ : *เครือข่ายชุมชน หมายถึง หน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่มี บทบาทในการดูแลประชาชนให้ได้รับสวัสดิการดูแลอย่างทั่วถึงและเป็น รูปธรรม

หน่วยบริการสาธารณสุข

- การจัดบริการตามสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน
- การตรวจ การประเมินความเสี่ยง และการจัดบริการตาม ความจำเป็น
- สนับสนุนการดำเนินงานเชิงรุก ได้แก่ สร้างเครือข่ายบุคลากรทางการแพทย์ และกลุ่มครูผู้ดูแลเด็กในการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปาก

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

- การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก การจัด อุปกรณ์การดูแลสุขภาพช่องปาก การสร้างเครือข่ายการดูแล เด็ก การจัดทำแผนการสร้างเสริมทันตสุขภาพในเด็กปฐมวัย ร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยบริการสาธารณสุข (กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพ่อแม่และครูผู้ดูแลเด็ก, การมีแหล่งเรียนรู้)
- ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น จัดกิจกรรมเฝ้าระวังและดูแลสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย ได้แก่ แปรงฟัน / ตรวจฟัน / รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ (ป.ต.ท.)
- ติดตามคุณภาพเด็ก เด็กมีสุขภาพช่องปากที่ดี ไม่มีผื่นผุ

ภาพที่ ๑ แสดงรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้นโยบาย ๔D ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

สรุปและอภิปรายผล

จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ทีมทันตบุคลากรในศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ และสถาบันพัฒนาสุขภาพภาวะเขตเมือง สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

๑. จากการทบทวนสถานการณ์ข้อมูลสภาพบริบทและปัญหาการส่งเสริมสุขภาพช่องปากในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยพบปัญหาสำคัญได้แก่ ๑. ครอบครัวมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคนมรสหวาน/รสเปรี้ยวและใช้ขวดนม สอดคล้องกับการศึกษาของ นันทิยา รัมณียรัตน์กุล และคณะ, ๒๕๕๐ พบว่าผู้ปกครองยังมีพฤติกรรม ไม่ให้เด็กเลิกดื่มนมขวดร้อยละ ๕๔.๓ และมักให้เด็กหลับคาขวดนม เช่นเดียวกับการศึกษาของ อุดมพร รักแถว และจารุวรรณ วงษ์เวช, ๒๕๕๘ พบว่า ผู้ปกครองมีการเลี้ยงดูเด็กอย่างไม่เหมาะสม รวมไปถึงการเลี้ยงดูที่ขาดความอบอุ่น ปลอ่ยปละละเลยหรือมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กน้อย ตลอดจนการไม่ฝึกวินัยการเลิกดูดนมขวดให้เด็ก ซึ่งอาจมีปัจจัยอื่นๆ ร่วมด้วย ๒. หน่วยบริการสาธารณสุขมีข้อจำกัดในการจัดบริการสุขภาพช่องปาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูติมา ไตรรัตน์วรกุลและคณะ, ๒๕๔๘ พบว่าครั้งหนึ่งของทันตแพทย์ผู้ให้บริการไม่สามารถให้การรักษาที่ซับซ้อนแก่ผู้ป่วยได้ เนื่องจากปริมาณผู้ป่วยที่มากและความยากในการให้บริการและจัดการพฤติกรรมของเด็ก ทำให้แนวทางการรักษาที่สามารถทำได้ ไม่ได้ช่วยในการเก็บฟันได้ ทำให้เกิดการสูญเสียฟันน้ำนมเร็วกว่ากำหนด ๓. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ขาดการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปาก สอดคล้องกับการศึกษา ของอุฬาริกา โยสิทธิ์, ๒๕๕๘ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลอนามัยช่องปาก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำเป็นต้องจัดสถานที่ในการแปรงฟันและตรวจฟันเด็ก และมีมาตรการควบคุมการขายขนมและน้ำอัดลม รวมทั้งจำกัดการนำขนมจากบ้านมาบริโภคที่โรงเรียน การดูแลอนามัยช่องปาก ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้มีการวางแผน/กิจกรรมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผ่านกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ กิจกรรม ป.ต.ท. (แปรงฟัน ตรวจฟัน รับประทานอาหารที่มีประโยชน์) ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้นโยบาย ๔D ของกระทรวงสาธารณสุข กิจกรรมพัฒนาต้นแบบสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปากระดับเขต กิจกรรมแลกเปลี่ยนการดำเนินงานด้านสุขภาพช่องปากผ่าน Line group กิจกรรมการประชุมถอดบทเรียนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ กิจกรรมสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย (ศูนย์อนามัย รพ.สต ครอบครัว ชุมชน) ในการร่วมพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก

๒. การพัฒนาตามกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อพัฒนารูปแบบรูปแบบการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปาก ให้เกิดความเหมาะสมและต่อเนื่อง ในการดำเนินการตามวงจรคุณภาพนั้น ภาคีเครือข่ายต้องมีส่วนร่วม ตั้งแต่ร่วมวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและการแก้ไขปรับปรุง โดยเริ่มจากการพัฒนาแนวทางส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย การนำแนวทาง ฯ ไปปฏิบัติร่วมกัน มีการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นการช่วยสร้างจินตนาการของครูผู้ดูแลเด็กให้สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ การทำงานร่วมกับเครือข่ายเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยผลักดันการขับเคลื่อนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของอุฬาริกา โยสิทธิ์, ๒๕๕๘ ที่พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลอนามัยช่องปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารองค์กร ได้แก่ นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อความยั่งยืนของการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการทำงานที่เปรียบกับวงจร ๔ ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข เมื่อวงล้อหมุนไป ๑ รอบ จะทำให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และหากการดำเนินงานนั้นเกิดปัญหา แสดงว่ามีบางขั้นตอนขาดหายไป ซึ่งจากการดำเนินการตามกระบวนการของวงจรคุณภาพ PDCAทำให้เกิดรูปแบบการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปาก

ขั้นตอนการปฏิบัติงานการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพช่องปากในการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
๑.		ทบทวนสถานการณ์การดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยในปัจุบันประมาณที่ผ่านมา	ม.ค.-ก.ย. ๒๕๖๔	งานเด็กปฐมวัย สำนักทันตสาธารณสุข	๑. ข้อมูลจากระบบ Health data center ๒. ข้อมูลจากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ ๘ ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐ และข้อมูลจากการทบทวนเอกสารงานวิจัย ๓. รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ ๘ ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
๒.		๑. ตั้งค่าเป้าหมายการดำเนินงาน ๒. กำหนดแนวทางเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ๓. จัดทำแผนการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากใน สพด.	ต.ค.๖๔	ทันตบุคลากรจากส่วนกลางและศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ และ สสม.	๑.ทบทวนเอกสารการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านมา ๒. ทบทวนมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
๓.		เสนอแผนการดำเนินงานต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องพิจารณา - กรณีไม่ผ่านพิจารณา ทบทวนและปรับแผน - กรณีผ่านการพิจารณา ชี้แจงแผนการดำเนินงานแก่ผู้ร่วมดำเนินงาน	ต.ค.-พ.ย. ๖๔	งานเด็กปฐมวัย	(ร่าง) แผนการดำเนินงาน ฯ
๔.		ชี้แจงแผนการดำเนินงานและเป้าหมายตัวชี้วัดให้ผู้ร่วมดำเนินงาน	ม.ค.-ก.พ. ๖๕	ครูผู้ดูแลเด็กใน สพด.ต้นแบบ ๑๓ แห่ง ทันตบุคลากรจากส่วนกลางและศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ และ สสม.	แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
๕.		๑.บูรณาการการดำเนินงานตามนโยบาย ๔D ๒.ขับเคลื่อนแผนงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากร่วมกับเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สพด.) ต้นแบบ ดังนี้ ๒.๑ การพัฒนาต้นแบบ สพด. ด้าน การส่งเสริมสุขภาพช่องปากระดับเขต จำนวน ๑๓ แห่ง ๒.๒ การจัดกิจกรรม ป.ต.ท. (แปรงฟัน ตรวจฟัน รับประทานอาหารที่มีประโยชน์) ใน สพด.ภายใต้ นโยบาย ๔D ของกระทรวงสาธารณสุข ๒.๓ การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย (ศูนย์อนามัย รพ.สต. ครอบครัวชุมชน) ในการร่วมพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก	มี.ค.-ก.ค. ๖๕	งานเด็กปฐมวัย	๑. มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒. แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ๓.แผนปฏิบัติการฯ
๖.		กำกับติดตามการดำเนินงานผ่าน Line Group สพด.ต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก	มี.ค.-ก.ค. ๖๕	งานเด็กปฐมวัย	แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ
๗.		ประชุมถอดบทเรียนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ	ก.ค.๖๕	ครูผู้ดูแลเด็กใน สพด. ต้นแบบ ๑๓ แห่ง ทัศนบุคลากรจากส่วนกลางและศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ และ สสม.	๑.แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ๒.แบบประเมินความพึงพอใจ
๘.		รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	ก.ย.๖๕	ครูผู้ดูแลเด็กใน สพด. ต้นแบบ ทัศนบุคลากรจากส่วนกลางและศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ และ สสม.	รายงานสรุปผลการถอดบทเรียนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ เชิงปริมาณ :

๕.๑.๑ มีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก ๑๓ แห่ง

๕.๑.๒ ร้อยละความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากภายใต้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ปี พ.ศ.๒๕๖๕

๕.๒ เชิงคุณภาพ : รูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก”

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ (การนำผลงานไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนางาน)

๑. มีรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก”

๒. มีการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการดูแลเด็กปฐมวัยด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ (ผลงานมีความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินงานอย่างไร เช่น การตัดสินใจ แก้ปัญหา การใช้หลักวิชาการ หรือทฤษฎีที่ในการปฏิบัติงาน การบูรณาการงาน หรือเป็นความยุ่งยากของผู้วิจัยในการจัดทำผลงาน)

๑. นโยบายในการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน ทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปากมีความหลากหลาย

๒. การส่งเสริมสุขภาพช่องปากต้องใช้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ปกครอง การคาดหวังผลลัพธ์ที่เด็กไม่มีฟันผุต้องเริ่มต้นจากที่บ้าน โดยสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีเป้าหมายเพียงช่วยลดหรือยับยั้งอัตราเพิ่มของโรคฟันน้ำนมผุและการวางรากฐานของพฤติกรรมสุขภาพที่ดีให้กับเด็กปฐมวัย

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ในบางช่วง รวมถึงไม่สามารถเยี่ยมชมติดตามการดำเนินงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบได้

๙. ข้อเสนอแนะ (ให้เสนอข้อเสนอแนวคิด ๓ ด้าน ๑) ข้อเสนอเชิงนโยบาย ๒) ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ ๓) ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป)

๙.๑ ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ควรขับเคลื่อนนโยบาย ๔D ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ภายใต้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

๙.๒ ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

๑. กระบวนการถอดบทเรียนครั้งนี้เป็นการดำเนินงานในระยะสั้น เพื่อนำไปปรับปรุงเทคนิคการทำงาน เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะกลาง และระยะยาว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการขับเคลื่อนงานต่อไป

๒. ควรมีการสนับสนุนบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพช่องปากเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

๓. ควรนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปขยายผลในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอื่นๆและขยายผลเพื่อยกระดับการดำเนินงานต่อไป

๙.๓ ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านกระบวนการจัดการได้รูปแบบที่เหมาะสม ควรมีการเพิ่มวงรอบการวิจัยเพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

เว็บไซต์สำนักทันตสาธารณสุข <https://ppdental.anamai.moph.go.th/dmkm/project/PJ0112/>

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

๑) นางสาวปจรรย์ภัทร นาควารี	สัดส่วนของผลงาน	ร้อยละ ๘๕
๒) นางสาวนพวรรณ โพชนุกูล	สัดส่วนของผลงาน	ร้อยละ ๕
๒) นายณัฐพงศ์ กันทะวงศ์	สัดส่วนของผลงาน	ร้อยละ ๕
๓) นางสาวพรชนนต์ บุญคง	สัดส่วนของผลงาน	ร้อยละ ๕

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ปจรรย์ภัทร นาควารี

(...นางสาวปจรรย์ภัทร นาควารี.....)

(ตำแหน่ง)นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ....

(วันที่) ๒๕ / กันยายน / ๒๕๖๕.....

ผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
นางสาวปจรรย์ภัทร นาควารี	<u>ปจรรย์ภัทร นาควารี</u>
นางสาวนพวรรณ โพชนุกูล	<u>[ลายมือชื่อ]</u>
นายณัฐพงศ์ กันทะวงศ์	<u>[ลายมือชื่อ]</u>
นางสาวพรชนนต์ บุญคง	<u>[ลายมือชื่อ]</u>

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) [ลายมือชื่อ]

(นางกรกมล นิยมศิลป์)

(ตำแหน่ง) ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ

หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยรุ่น

(วันที่) ๓๐ / กันยายน / ๒๕๖๕.....

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ) [ลายมือชื่อ]

(นางสาวรวงคณา เวชวิธ)

(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข

(วันที่) ๓ / ๓.๑ / ๒๕๖๕.....

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ : คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียว ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้

แบบเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ข้อเสนอแนวคิดที่จะพัฒนางานในตำแหน่งที่ขอรับการแต่งตั้ง)

๑. เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

๒. หลักการและเหตุผล (สรุปให้เห็นถึงความสำคัญและที่มาของปัญหา วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย)

ในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างเสริมสุขภาพและพัฒนาการ เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และมีการสร้างเสริมสุขนิสัยที่ถูกต้อง โดยพ่อ แม่ ผู้ปกครองและ ครูผู้ดูแลเด็กแล้ว จะส่งผลให้เด็กมีสุขภาพที่ดีและมีพัฒนาการที่สมวัย โรคฟันผุเป็นปัญหาด้านสุขภาพสำคัญที่พบในเด็กวัยนี้ ซึ่งอาจมีผลกระทบไปขัดขวางการเจริญเติบโต พัฒนาการ และสติปัญญา มีผลต่อการขึ้นของฟันถาวรทำให้ไม่สามารถขึ้นได้ตามปกติ หากมีความรุนแรงของโรคฟันผุมากและไม่ได้รับการดูแลรักษา จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก จากการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ ๘ ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐ พบว่าเด็กอายุ ๓ ปีมีปัญหาโรคฟันผุร้อยละ ๕๒.๙ และเมื่อเด็กอายุ ๕ ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗๕.๖ นอกจากนี้ยังพบประมาณร้อยละ ๔๐ มีคราบจุลินทรีย์อยู่ในระดับเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุในทั้ง ๒ กลุ่ม และพบฟันผุระยะเริ่มต้นในเด็กอายุ ๓ ปี และ ๕ ปี ร้อยละ ๓๑.๑ และร้อยละ ๓๑.๓ ตามลำดับ อีกทั้งพบว่าเด็กอายุ ๕ ปี ร้อยละ ๑๘.๖ มีฟันกรามถาวรซี่ที่หนึ่งขึ้นในช่องปากแล้ว ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพช่องปากตั้งแต่ช่วงปฐมวัยจึงมีความสำคัญ และลดโอกาสเกิดฟันถาวรผุได้

การเฝ้าระวังการเกิดโรคฟันผุ จึงเป็นการดำเนินงานเพื่อการติดตามสังเกต พินิจพิจารณา ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของการเกิดในช่องปากและผิวฟัน รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการที่เป็นระบบและมีขั้นตอน มีแนวทางการส่งเสริมและป้องกันโรคในช่องปากอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหากมีการเฝ้าระวัง จะสามารถทำให้ป้องกันฟันผุได้ตั้งแต่ระยะก่อนการเกิดโรค สามารถดำเนินการได้โดยบุคลากรด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ ทันตภิบาล พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข หรือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพจะเพิ่มคุณภาพของการบริการ และยังช่วยในการประเมินความเร่งด่วนในการให้บริการ การวางแผนและการให้บริการที่เหมาะสม และยังมีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากร บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ ที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาการดำเนินงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้รับบริการ สามารถปรับใช้ได้ตามบริบทของชุมชน รวมทั้งบุคลากรสาธารณสุขทุกประเภท สามารถมีส่วนร่วมในการบูรณาการการดำเนินงานคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยได้ แม้ในพื้นที่นั้นจะไม่มีทันตบุคลากรเพื่อให้เกิดการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยและมีรูปแบบการเฝ้าระวังเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีสุขภาพช่องปากและได้รับการด้านสุขภาพช่องปากที่มีคุณภาพต่อไป

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข (ให้แสดงเนื้อหาสาระสำคัญ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการดำเนินการ (Flow Chart))

กระบวนการที่เป็นระบบและมีขั้นตอน และมีแนวทางการส่งเสริมและป้องกันโรคในช่องปากอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดความเสี่ยงการเกิดโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย และเพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย จึงนำกระบวนการ PDCA ใช้ ซึ่งเป็นวงจรพัฒนาคุณภาพงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ขั้นตอนการวางแผน (Plan) โดยทบทวนสถานการณ์ รวบรวมและวิเคราะห์ปัญหา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

๑.๑ ศึกษาบริบท ปัญหา สถานการณ์เกี่ยวกับการ เกิดโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ทั้งในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม

๑.๒ ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

๑.๓ ทบทวนรายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนแนวทางการคัดกรองและ

เฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

๑.๔ ผู้ศึกษานำเสนอแนวคิดการพัฒนาแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยต่อคณะกรรมการฯ

๑.๕ ผู้ศึกษาได้จัดแผนงาน/กิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

๒. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) โดยปฏิบัติตามแนวทาง/ขั้นตอนการคัดกรองและการดำเนินการตามแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยตามแผนที่วางไว้

๒.๑ พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุขผ่าน e-learning แนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

๒.๒ ขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบเฝ้าระวังสารสนเทศสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยในหน่วยบริการสาธารณสุขตามแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

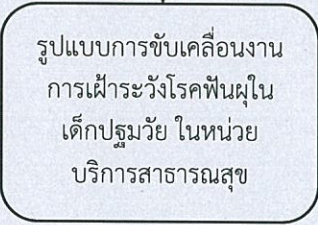
๒.๓ นิเทศติดตามการดำเนินงาน

๓. ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) ผู้ศึกษาติดตามประเมินผล โดยประเมินความพึงพอใจของทันตสาธารณสุขก่อนและหลังมีการแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย และวิเคราะห์ข้อมูล

๔. ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act) หลังจากพัฒนารูปแบบการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ได้จัดประชุมคณะกรรมการ ฯ เพื่อสรุปผลการพัฒนารูปแบบการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยและปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนการปฏิบัติงานการพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
๑.		๑.๑ ศึกษาบริบท ปัญหา สถานการณ์เกี่ยวกับการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ๑.๒ ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ๑.๓ ทบทวนรายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย	ต.ค.๖๖	งานเด็กปฐมวัย สำนักทันตสาธารณสุข	๑. ข้อมูลจากระบบ HDC ข้อมูลจากการสำรวจสมรรถนะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ ๘ ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐ และ ข้อมูลจากการทบทวนเอกสารงานวิจัย ๒. แนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ๓. คำสั่งคณะกรรมการ ฯ
๓.		เสนอแนวทางการดำเนินงานการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยและแผนการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ ฯ - กรณีไม่ผ่านพิจารณา ทบทวนและปรับแผน - กรณีผ่านการพิจารณา ดำเนินงานตามแผนงาน/กิจกรรม	ต.ค.๖๖	งานเด็กปฐมวัย สำนักทันตสาธารณสุข	๑. แนวทางการดำเนินงานการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ๒. แผนงาน/กิจกรรมขับเคลื่อนแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย
๔.		๑. ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงาน/กิจกรรม ได้แก่ ๑.๑ พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากร และบุคลากรสาธารณสุขผ่าน e-learning แนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ๑.๒ ขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบเฝ้าระวังสารสนเทศสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยในหน่วยบริการสาธารณสุขตามแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย	ต.ค.๖๖ - ก.ย.๖๗	ผู้รับผิดชอบ งานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยในหน่วยบริการและงานเด็กปฐมวัย สำนักทันตสาธารณสุข	๑. แนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ๒. แบบบันทึกการปฏิบัติตามแนวทาง/ขั้นตอนการคัดกรองและการดำเนินการตามแนวทางฯ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
๖.		๑. ลงพื้นที่เยี่ยมเสริมพลัง ๒. ประเมินผลการดำเนินงาน	ต.ค.๖๖ – ก.ย.๖๗	ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยในหน่วยบริการและงานเด็กปฐมวัยสำนักทันตสาธารณสุข	แบบกำกับติดตาม
๘.		แลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนงานเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยในหน่วยบริการสาธารณสุข	ต.ค.๖ – ก.ย.๖	ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัยในหน่วยบริการและงานเด็กปฐมวัยสำนักทันตสาธารณสุข	รูปแบบการขับเคลื่อนงาน การเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ในหน่วยบริการสาธารณสุข

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (แสดงผลสำเร็จของงาน รวมถึงการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนางาน)

๔.๑ หน่วยบริการ มีแนวทางการเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ เกิดกระบวนการเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (ให้กำหนดเป็นตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดได้จริง)

๕.๑ ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนงาน

๕.๑.๑ ระดับความสำเร็จของหน่วยบริการมีการใช้แนวทางการเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

๕.๑.๒ ร้อยละของความพึงพอใจของการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรผ่านการเรียนออนไลน์หลักสูตรแนวทางการเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย

๕.๒ ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด

๕.๒.๑ ร้อยละเด็ก ๐ - ๒ ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก

๕.๒.๒ ร้อยละเด็ก ๓ - ๕ ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก

ลงชื่อ) ปาริยัทธ นาควารี

(...นางสาวปาริยัทธ นาควารี.....)

(ตำแหน่ง)นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ.....

(วันที่) ๒๕ / กันยายน / ๒๕๖๕.....

ผู้ขอประเมิน